

»Rock-scenen som kønspolitisk slagmark«

af Henrik Adler

Modspil har gennem de to følgende interviews med Anna-Lise Malmros og Marianne Malfet prøvet at skitsere, hvad der rører sig på rock-scenen i dag. Rock-scenens brogede mangfoldighed af forskellige kønsroller og seksualiteter er et kernepunkt i forståelsen af rock-musik og seksualitet.

Interview med

Anna-Lise Malmros

Vi valgte at interviewe ALM, fordi hun i en årække har manifesteret sig som rock-skribent i diverse sammenhænge – og netop tit har taget sig af rock-musikken udfra et kønspolitisk standpunkt.

Om sin motivation til at springe på interview'et siger hun, at der sker mange ting på den danske rock-scene i dag, der vender op og ned på de forestillinger, der var dominerende i 70'erne. Rock-musikken er en slagmark for den seksuelle kønskamp. Dette fik mig til at spørge:

Modspil: Den engelske kvindelige rock-musiker Lucy Toothpaste mener, at sexismen er et mere oplagt felt at tage op i rock-sammenhæng end f.eks. »Rock Against Racism«, fordi racismen aldrig har været en del af rock-musikken. Det har sexismen derimod, fordi rock-musikken er så mandsdomineret.

ALM: Jamen, det er osse rigtigt. Når der kan ændres noget ved de seksuelle relationer via rock-musikken, så er det fordi sexualiteten er en integreret del af musikkens meddelelse – hvis det ikke er musikkens vigtigste meddelelse overhovedet. Omvendt er racismen *ikke* en integreret del af rock-musikkens grundlag.

Altså musikken i sig selv bærer ikke et racistisk budskab, selv om den er opstået i et racistisk USA. Men racekampen er udkæmpet – vi har fået et produkt ud af denne racekamp: rock-musikken. Racismen er derfor en »selvfølge« for rock'en. Vi har jazz'en som de sortes musik, og rock'en som de hvides – og her specielt de hvide *mænds* musik. Derfor er racismen i rock-musikken en selvfølge – og derfor uinteressant – men det er ikke en selvfølge, at det kun skal være mænd, der spiller rock-musik. Denne kamp er ikke overstået. Derfor er seksualiteten rock-musikkens væsentligste budskab, men samtidig osse det sværeste at få greb om. Det nytter nemlig ikke noget med en overfladisk ændring – det kræver en ændring med hensyn til musikere, publikum, musikken . . . I 10 år har vi haft en kvindebevægelse, der har været temmelig stærk både herhjemme og i udlandet – men hvad er der sket. Er der overhovedet sket noget særligt?

Kusserne (The Slits) – Engelsk kvindepunk.

Modspil: Men noget er der vel sket. Du har fornylig skrevet en artikel i »Kvinder« om, hvad der er på vej af ny kvindemusik.

ALM: Ja, rent musikalsk vil jeg nævne en gruppe som The Slits – en ny engelsk kvinde-gruppe . . . Men det er altså ikke nok at høre dem, man skal så sandelig osse se dem. De er på en gang enormt afslappede og samtidig utrolig determinerede på deres budskab. De har et sceneshow, der siger spar to til, hvad jeg ellers har oplevet af kvindebands: de kommer ind som tre sorte balletpiger med dukkemasker på og strutskorter – helt skørt, ikke? Så begynder de at danse en mærkelig dans – en slags blanding mellem klassisk ballet og disco-dans. Hertil blev der spillet gedigen rock-musik. – Og så pludselig *eksploderer* det hele – helt utroligt. Maskepien bliver brudt. Det var enormt sjovt og fascinerende. De spillede herefter ret afslappet reggea-påvirket rock-musik. Teksterne handler om kønsroller på den måde, at kvinder og rock-musik, det er en selvfølge, basta! Og dermed har man nok sagt en del om deres attitude i det hele taget. »Vi er kvinder og vi spiller rock – selvfølgelig! Og vi vil ikke modtages på nogen anden måde eller nogen særlig speciel måde, fordi vi er kvinder«.

Manderollen:

Modspil: Er der sket ændringer i manderollen på scenen. Er der en historisk linie af kønsmæssig karakter i udviklingen fra Chuck Berry's »duck-walk« over David Bowie's tve-kønsattitude og Mick Jagers trætte attitude?

ALM: Hm . . . Rock-scenen er jo enormt god til at køre kønskamp på. F.eks. SW 80, hvis tekster nærmest er mandesange. Det er en enormt bevidst måde at bruge rock-musikken på. Det mandlige seksuelle budskab, der traditionelt ligger i rock-musikken, bliver vendt et par omgange i luften både via teksterne, men så sandelig osse via musikken – tænk f.eks. på Søren Wolf's stemme.

Modspil: Hvad så med David Bowie?

ALM: Ja, jeg ved ikke rigtig med ham. Det virker enormt stærkt, det han laver. Jeg så en

video-udsendelse på et discotek i London, hvor han sang nummeret »Boy« – og det var skræmmende. Tænk han foretager et køns-skifte både i sangen og på scenen – det var altså virkelig skræmmende. Men han gør det klogt og meget professionelt. Det er noget helt andet end Mick Jagger, der nærmest er en lidt gammeldags og afdanket manderolle. David Bowie er dygtig og meget bevidst om, hvad han laver, og det bøjer jeg mig for.

»Proces« (SW80)

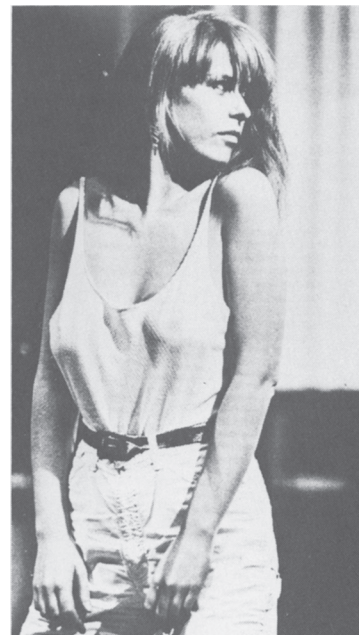
har lige indset en ting
forstå det hvem der kan
jeg er en mand
ville ellers foretrække
en anden drøm
og være hvid og øm
men det her sku være mig
og det er da vist også meget sjov
hvis hun ku se mig
ville hun helt sikkert le
og det er der
betænkeligheden dukker frem

jeg er ikke født af igår
og slet ikke som jeg står
og når ingenting
jeg ku gå en tur og huske
før jeg blev mand
hvor jeg græd
når det var forbudt
at låne bilen bare en enkelt nat
hvis hun ku se mig
ville hun helt sikkert le
og det er der
betænkeligheden bryder frem

Viktimisering

Modspil: Hvad er det nye, der er sket indenfor det sidste års tid. Jeg mener, at vi på nogle måder er ved at vende tilbage til nogle gamle og højest traditionelle kønsroller på scenen med sangerinder og musiker-mænd. Hvad er der sket – hvad er det nye efter din mening. Hvad f.eks. med Sanne Salomonsen?

ALM: Sanne Salomonsen og Sneakers er selvfølgelig noget nyt, men måske er det alligevel ikke så nyt endda. Men i hvert fald er Sanne Salomonsen med til at lave materialet selv, og hun har en yderst dominerende rolle i bandet. Hun danser og springer rundt og står ikke bare foran de andre og skal se yndig ud. – Det får mig til at tænke på, at det selvfølgelig ikke er nok, at skelne de forskellige kvinde-roller udfra om kvinderne er aktive eller passive. Se f.eks. sådan en kunstner som Janis Joplin. Hun var da enormt aktiv på en scene, men i sit udtryk var hun den lidende – offeret. Det bliver skildret ret præcist i en artikel i Der Spiegel om voldtægt. Det, der skal udryddes eller bekæmpes er det, de der kalder viktimisering. Jeg har altid været ked af begrebet objektivering, for hvem er ikke objekt på en scene. Men viktimisering siger alligevel en hel del mere – altså er det et offer-udtryk, man giver videre, som f.eks. Janis Joplin gør, eller er det ikke, som Sanne Salomonsen. Så kan

Sanne Salomonsen.

de være nok så aktive eller passive på scenen. *Modspil:* Punkbevægelsens udtryk går jo osse på en offer-attitude – en viktimitering?

ALM: Man kan jo tage fat i ekstremerne. Johnny Rotten (tidligere Sex Pistols) har dannet en ny gruppe, der hedder Public Image Ltd. De har for nylig spillet i New York. Det specielle ved denne koncert var, at de havde sat nogle hvide skærme op foran sig, så publikum kun kunne se deres skygger. Det vakte en voldsom ballade. Folk begyndte at kaste øldåser o.l. op mod scenen. De havde i den grad aktiviseret publikum – gjort dem aggressive – og det var just meningen. Det viste sig osse efter et stykke tid, at de blev kaldt frem igen. Man var alligevel blevet gjort nysgerrig.

Modspil: Er der en tendens i tiden til at gemme sig – skjule sig på scenen, og være offer? Er det det samme TV2 gør, når de slæber alle deres TV-apparater op på scenen?

ALM: Nå, TV2 er jeg nu ikke særlig begejstret for. Der er jo ikke sket nogen ændring – de har jo ikke gjort noget ved sig selv. Det er mere nogle gammeldags former, der er fyldt ud med noget, der er oppe i tiden. Det virker tomt og ret intetsigende – li'som Scatterbrain osse gør, i hvert fald set i forhold til Kliché. Scatterbrain har en flot og elegant lyd, men det er ikke gennemført, der er lidt for mange fiduser. Man har lidt på fornemmelsen, at de ikke rigtigt tør kaste sig ud i det. Men det er osse svært ikke at falde i en grøft, hvor det blot er koketteri med et nyt udtryk. Det er f.eks. ikke afstanden i sig selv – for det har både Scatterbrain og TV2 – men mere viljen til at ville sige noget med den afstand, så retningen på budskabet bliver fra publikum op mod scenen og ikke omvendt.

Fortolkning i virkeligheden

Modspil: Hvad er det så for en udvikling, der er sket siden Doors, der netop var specialister i crescendo/decrecendo, og så den nye lyd i dag, der i langt højere grad kører på monoton. I tresserne blev musikken med rette karakteriseret som orgasme af Carsten

Grolin. Det kan man ikke sige om musikken i dag.

ALM: Doors vil fortolke samtidens virkelighed. De vil bygge nogle fremtidsvisioner oven på virkeligheden i sådan en høj-romantisk aura, der var oppe i tiden omkring slutningen af tresserne. Det, der sker i dag, er en bevægelse tilbage til rock'ens rødder – til dengang rock-musikken direkte afspejlede hårdheden i hverdagen. Tag f.eks. Kim Larsens »Blip-Båt«, der afspejler tomheden i hverdagen uden nogle visionære dikke-darer. I modsætning hertil står en gruppe som The Doors, som en gruppe, der sætter perspektiv på virkeligheden. Det er det, man kan kalde deres opbygning i crescendo/decrecendo – opbyggelsen til det store brag. Og det er en ganske bestemt måde at lave de dér perspektiver på – en bestemt indadvendt måde, der appellerer til en indre tilfredsstillelse: altså opbyggelsen af musikken til det store brag: orgasmen. »Blip-Båt« kun fortæller om virkeligheden *gør* Doors noget ved den på den dér til tider regressive måde. På den måde har Carsten Grolin ret, men han har kun historisk ret.

Man skal prøve at erkende sin egen fascination!

Modspil: Er der sket en polarisering af konsrollerne fra unisex i midten af tresserne til jakkesæt og vide kjoler i begyndelsen af firserne?

ALM: Der er sket en form for polarisering, men spektret er helt bredt – og det er ganske befriende. Der er osse sket en udvidelse af, hvad man kan tillade sig som kvinde i rock-sammenhæng. Eller sagt på en anden måde: hvad er det for en omvending af kvinderollen, der går ud på at tage en kedeldragt på. Jeg oplever det som falsk – sådan løser man ikke problemerne. Og det er nok her jeg synes, at det er rart, at der sket så meget for tiden. Der er tid og plads til at eksperimentere lidt mere med de roller. Man skal prøve at erkende sin egen fascination, det er det vi skal bruge til at vende om på – populært sagt. Og så kan man jo tit og ofte gå roligt ud fra, at det man har travlt med

at tage afstand fra, det måske er det, man inderst inde er mest optaget af.

For mig at se får man betydeligt mere ud af at spille på de traditionelle kvinderoller på scenen og så vende dem om i luften, mens publikum bare måber over, at det altså osse kunne lade sig gøre. Lillepigen i de røde sko o.s.v. . . der viser sig at være et energibundt, whau . . . Altså vi ved, der er nogle mønstre, og det giver vi osse udtryk for, men vi accepterer det ikke. Men for at arbejde med det, må vi osse have de traditionelle roller med, ellers bliver det tomt og hult! Men det er svært at skelne. Der er omgange, hvor det lige er på kanten af det acceptable – hvor man ærlig talt sidder og får på fornemmelsen, at det nye show blot er en vej frem, som bare er lidt for let at gå for de fleste kvinder – altså på nogle umådelig traditionelle kvinderoller. F.eks. Kate Svanholm fra »Repeat, Repeat«. Der står nogle kolde, hvide og blege musikere og kører synthesizer-rock og foran står en lille varm pakke og folder sig ud i kort leopard-skørt, høje hæle og netstrømper. Og så er man altså kommet lidt for langt over på den anden side, så kan det ikke bruges længere.

Modspil: I den forbindelse kunne jeg godt tænke mig at høre, hvem du synes er mest fascinerende på scenen i dag?

ALM: Ja, øh . . . ha, ha . . . der er vel . . . jamen, det er fordi, ha, ha . . . øh, er det scenen eller musikken?

Modspil: Kan du skille det ad?

ALM: Ja, f.eks. Iggy Pop han virker stærkt på mig på plade, men hans sceneoptræden er ikke nær så stærk – det er simpelthen for koldt. Og det gælder vist osse Bowie – han går osse lige ind på plade, men ikke på scenen. Og på den danske scene er det nok sådan én som Lars Hug fra Kliché.

Modspil: Hvad med kvinderne?

ALM: Ja, det er svært på den danske scene, men ellers er jeg ret fascineret af Ari Upp fra The Slits. Hun er stor og smuk, men er osse aggressiv og stærk – og det oplever man ikke på den danske scene. F.eks. Sanne Salomon-

sen, hun synger godt. . . men der er sandt at sige osse nogle grupper, der fascinerer mig temmelig meget, men som jeg intellektuelt ikke bryder mig om. F.eks. B.52 der har de dér duller med opsat hår og som er skideflotte. Og så er det gode, virkelig gode danseplader.

Modspil: Hvad med discomusikken – nu vi er inde på det?

ALM: Jamen, det hænger nøje sammen med B.52. Der er noget særligt ved denne nøgne ærlighed, og samtidig primitive stil, jeg slet

ikke kan stå for. F.eks. Donna Summer har et nummer, der hedder »I'll Survive« og det kan jeg godt lide, fordi den handler om hendes egne oplevelser i showbis – hendes oplevelser i det hele taget med at være kvinde i det miljø – showbis som social opstigning for hende. Der er en bestemt mening med dette nummer, som osse genspejler sig i musikken.

Modspil: Boney M?

ALM: Nej, der er nogle banale numre, der kan gå ind. Jeg kan godt høre, det er effektivt –

men nej, det er altså et nummer for strengt.

Modspil: Men hvad er skillelinien mellem Boney M og Donna Summer?

ALM: Altså hele formen i discomusikken er staffage – det er opreklameret, det er plastik, det er fjernt. Men ind imellem kan det godt være det lykkes for enkelte kunstnere at bryde personligt igennem på enkelte numre – som f.eks. Donna Summer. Men det kan ikke ramme mig, når jeg ikke kan mærke en hel person bag nummeret. Det skal dreje sig om hele personer – ikke klichéer.

Interview med Marianne Malfet fra punkgruppen Gylle

Gylle 1981.

Gylle er et punk-band fra Århus. Det er nok det punk-band der har vakt mest opsigt på den århusianske scene bl.a. fordi bandet kombinerer spillet med et strip-show, der er lidt udover det almindelige – mildest talt! Vi fra redaktionen synes, det var oplagt at tage et interview med gruppen for at høre om dens syn på musik og seksualitet. Gruppen består af Henrik (bas), og Jens (trommer), Hanne (guitar), og Marianne (sang). Jeg spurgte, hvad Gylle egentlig er for noget?

Marianne: Gylle er et band, der startede i '79 som et rent kvindeband. Vi var 2 piger fra Århus og 2 fra Odense. Ja, egentlig er gylle jo ko- og grisepis, og det falder jo i tråd med vores hensigt. Nå, men vi startede altså i '79, men det var ikke starten på punk for mig. Jeg havde allerede været i gang med punk-strip i gruppen Slim. Det kørte jeg sideløbende med det mere bløde show, jeg skulle præstere på diskoteker og sådan . . . Men Slim var altså en omgang for skrappe. Der var ingen støtte overhovedet i det band – sådan noget med: »Vi ved godt, hun har hængepatter og bumser på røven«. – I stedet for at bakke mig op i opbygningen af de dér shows. Nå, men heldigvis startede vi så Gylle, og det var helt fedt. *Modspil:* Hvorfor det?

Marianne: Punk var en anledning til overhovedet at begynde at spille. Det havde jeg aldrig gjort før. Jeg fik lokket pigerne til at spille og greb selv bassen. Det dér med strippen udviklede sig først senere i Gylle, men det reddede da faktisk den første koncert vi havde på Århus Musikteater i '79. Vi kunne ikke spille en skid – vi stod bare dér og gloede ud i rummet uden at have ordentlig kontakt med hinanden. Men strip-show'et reddede meget.

Modspil: Men nu er I altså blevet en M/K-gruppe. Hvorfor det?

Gylle på Roskildefestivalen.

Marianne: Det kom sig af, at pigerne fra Odense ikke ville spille punk mere. Der var en anden, der hellere ville spille blidere musik – og så gik det ikke længere, for jeg ville blive ved med at spille punk – jeg ville nemlig tror ikke, at jeg begynder at spille i rene pigegrupper igen. Det giver en masse problemer i gruppen. Pigerne skal lægge vægt på følelserne, hvor drengene er mere ligeglade – det gider de sgu ikke. Og det er egentlig rart. Man kan ikke være en spille-gruppe med alt det der koks, det er ikke til at holde ud. Fyrene lægger en dæmper på det, og det er godt.

Modspil: Du har været stripper for. Hvad er det, der får dig til bruge punk'en til dine shows?

Marianne: Jeg har strippet siden '73 til »What A Wonderful World« og alt sådan noget. Det er den såkaldte bløde strip med høje hæle og netstromper og alt det der. Men det blev jeg efterhånden træt af. Det var det samme hele tiden, der skete ikke noget. Så horte jeg noget musikken, bl.a. fordi jeg var træt af alt det bløde og underdanige i strippen. Så fandt jeg ud af, at det egentlig kunne være skægt at lave et nyt show med punk. Så var det Slim spurgte om jeg ikke ville være med – og så sprang jeg til. Det var i den forbindelse, jeg lavede det første punk-strip, der var meget mere aggressivt og vulgært – altså bevidst grimt og ulækert. Det betyder, at jeg ikke appellerer til mændene på samme måde som for, fordi jeg ikke længere er en yndig lille nips, men er hård og aggressiv.

Modspil: Du mener altså, at der er et andet budskab i din form for strip?

Marianne: Ja, bestemt. Mændene kan blive helt bange for mig. Det er jo ikke sådan en langsom afklædning, hvor man flot og elegant

»Ikke noget med lille-pige-strip her«.

skal tage stromperne af med lange stive ben og sådan noget. Det er noget helt andet. Engang var der en, der var med på Tagskægget, der havde et hundehalsbånd om halsen. Ham lagde jeg ned på scenen, mens jeg strippede. Så satte jeg mig ovenpå ham og rykkede i det der halsbånd og råbte ud til folk, at nu kunne de bare komme an. – Det er mere aggressivt. Jeg er ikke sådan en lille nips.

Modspil: Hvordan bruger du musikken? mig meget i udformningen af mine shows. Det aggressive element ligger jo osse i musikken. Men efterhånden spænder jeg over flere shows. Både en mere pæn og borgerlig strip – og så en vulgær. Det pæne punk-strip har jeg lavet.

fordi folk blev ved med at sige, at jeg var ulækker, og så synes jeg, det var på tide at producere et nyt.

Modspil: Show'ene er altså ikke improviserede?

Marianne: Nej, de er gennemtænkt på forhånd herhjemme, men der er selvfølgelig altid plads til at improvisere. Når Gylle står på scenen, sker der altid noget nyt. Når Gylle står i Stakladen, er det altid noget helt andet, end hvis vi spiller på Huset.

Modspil: Hvordan fandt du på at spytte på folk, række tunge o.s.v.?

Marianne: Jamen, det hører jo med til det hele, men egentlig er det vel Elvis Costello, der startede med det dér – jeg så det på Roskildefestivalen i '78. Og journalisterne blev skidesure og aggressive på ham, så de tog en paraply op foran ham – det kan man jo godt forstå, ik'?

Modspil: Hvad lægger du selv i det?

Marianne: Foragt og provokation. Jeg har sgu aldrig været nogen spytslikker. Jeg kan huske engang i Horsens, hvor jeg strippede. Jeg måtte ikke bruge punk-show'et, men den allersidste aften gjorde jeg det alligevel. Kors hvor blev han gal – han himlede op om, at jeg ødelagde hans forretning o.s.v. . . ha, ha, ha . . . ja, der er sgu mange indenfor den branche, der er temmelig perverse – og det sjove er, at det altid er dem, der har mest travlt med at tage afstand fra mine shows. Og på den måde bliver jeg vel en slags magnet for deres perversiteter.

Modspil: Den aggressivitet, du udstråler i dine shows, er ikke en normal kvindeattitude – og da slet ikke indenfor rock-musikken.

Marianne: Jamen, det er jo det, der er det fede ved det hele. Rock-musikken er enormt mandsdomineret – osse punk'en, da Gylle startede, men efterhånden er der heldigvis nogle piger, der spiller godt – f.eks. dSign. Men Shit & Chanel og Anne Linnet Band kan godt grave sig ned – og Sneakers. Puha!

Modspil: Er jeres musik og show et opgør med den politiske musik i 70'erne herhjemme?

Marianne: Show'et er helt bestemt et opgør.

Du har ikke før i Danmark set en pige smide tøjet sammen med et band – og specielt ikke sammen med punk'en. Og det er i øvrigt blevet bandlyst af pressen hver eneste gang, der er sket noget – og hvis det endelig sker, er det altid påklædte billeder.

I sig selv er strippen selvfølgelig ikke noget nyt – men egentlig tror jeg, det er noget nyt overfor de folk, vi spiller for. Det er venstreorienterede i en eller anden forstand – og de skulle jo være både tolerante og frigjorte, men

»Jeg har sgu aldrig været nogen spytslikker«.

de er sgu så reaktionære og småborgerlige i deres holdning til strippen. Jeg lavede engang et strip-show nede på Huset – jeg var rengøringskone til en eller anden julefrokost – og rodstrømperne gik fuldstændig amok. 2 år senere lavede jeg et punk-strip sammen med Slim, og ny syntes de, det var helt skægt. Der er altså lidt for meget dobbeltmoral i det miljø efter min mening. De almindelige borgere ac-

cepterer sgu strippen meget mere – d.v.s., mændene kan godt være lidt træls efter show'et, men så plejer jeg at sige til dem, at de skulle tage at vende sig om og se efter deres egen kone. Fordi jeg er stripper, er det ikke det samme, som at jeg er bedre end nogen anden sådan rent seksuelt.

Modspil: Men det show, du laver, er jo heller ikke sådan – kønt. Hvordan skal det egentlig opfattes?

Marianne: Det skal først og fremmest opleves! Vi kører meget på publikum. På Den Sociale Højskole er det nok at provokere rent verbalt. Det er sjovest. For de er allerede blevet for gamle – og det gælder osse de gamle flippere. Det er altså skideskægt. Men punk'erne skal have noget nyt hver gang. Punk-musik – og hele miljøet – er et rigtigt »lige-på« miljø. En provokerende musik, der får folk til at komme af med deres aggressioner. Og så danser de til – eller hvad man nu skal kalde det dér med at hoppe og og ned hele tiden. I gamle dage var man påvirket af hippie-musikken – man lagde sig ned og fyrede en fed. Punk'en virker stik modsat. Folk rejser sig op og danser »Gylle-mastik«, som jeg kalder det.

Men jeg er godt træt af de polerede musikere, der findes for øjeblikket. De afleverer jo ikke andet end musikken – og så kan folk bare gå hjem bagefter. Der synes jeg trods alt, at vi i Gylle er kommet noget videre. Jeg har oplevet, at folk reagerede spontant ved at synes, at jeg var ulækker – eller de sidder og fniser. Der sker sgu noget hele tiden. Det er det, der er befriende ved punk-musikken. Der er energi hele tiden, og sådan skal det være. – Altså den dér stil med »har I det godt venner« og sådan noget – de gamle hippietider kan ikke lives op igen. Men hvis man siger »I er vel nok nogle gamle skvat«, ja, så sker der noget, ik'? Vi ææælsker sgu ikke hinanden mere som i de gamle 60'ere. Den dur ikke længere. Vores show og vores musik er et oprør mod dette. Men der er selvfølgelig undtagelser som f.eks. Jomfru Ane Band. De dér tøser, de kan deres kram – og de gi'r sig selv på en scene – og der er masser af energi. Det er til at holde ud.